

Grey Scale #13

DANES PICTA .COM

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

JAWNE

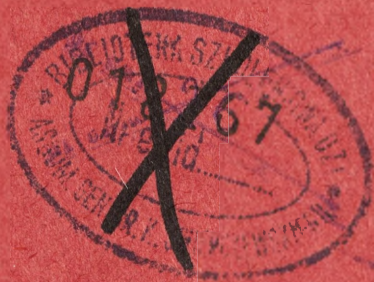

Egz. Nr 1

pplk dypl. Edward WOLAK

**ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I KIEROWANIA
MOBILIZACYJNYM ROZWINIĘCIEM ODDZIAŁU
(Z UWZGLĘDNIENIEM SPECYFIKI WOJSK LOTNICZYCH
I OPK), W RAMACH OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW
GOTOWOŚCI BOJOWEJ, ZASADY UZUPEŁNIANIA
POTRZEB MOBILIZACYJNYCH JEDNOSTEK
WOJSKOWYCH PRZEZ TERENOWE SZTABY WOJSKOWE**

(Wykład)

40853

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WY
Archiwum Biuletynu Zbiarów Specjalnych

Nr ewid. _____

WARSZAWA

WRZESIEŃ

1971

51

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

JAWNE

[REDACTED]
Egz. Nr 1

ppłk dypl. Edward WOLAK

**ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I KIEROWANIA
MOBILIZACYJNYM ROZWINIĘCIEM ODDZIAŁU
(Z UWZGLĘDNIENIEM SPECYFIKI WOJSK LOTNICZYCH
I OPK), W RAMACH OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW
GOTOWOŚCI BOJOWEJ, ZASADY UZUPEŁNIANIA
POTRZEB MOBILIZACYJNYCH JEDNOSTEK
WOJSKOWYCH PRZEZ TERENOWE SZTABY WOJSKOWE**

(Wykład)

40853
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASB WY
Archiwum Działu Zbieraw Specjalnych
Nr ewid. _____

WARSZAWA

WRZESIEŃ

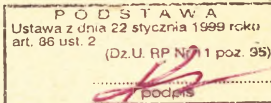
1971

A K A D E M I A   S Z T A B U   G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

"ZATWIERDZAM"
SZEFE KATEDRY
ORGANIZACJI I MOBILIZACJI WOJSK

Egz.nr... 1

płk dypl. Mieczysław BRONOWICKI

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

ZASADY ORGANIZACJI, PLANOWANIA I KIEROWANIA
MOBILIZACYJNYM ROZWINIĘCIEM ODDZIAŁU /Z UWZGLĘD-
NIENIEM SPECYFIKI WOJSK LOTNICZYCH I OPK/, W RA-
MACH OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ,
ZASADY UZUPEŁNIANIA POTRZEB MOBILIZACYJNYCH JED-
NOSTEK WOJSKOWYCH PRZEZ TERENOWE SZTABY WOJSKOWE

/Wykład/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WF
Archiwum Działu Zbiarów Specjalnych
Na ewid.

40853

OPRACOWAŁ:

ppłk dypl. Edward WOLAK

SPIS TREŚCI

W S T Ę P

- I. WARUNKI I OGÓLNE ZAŁOŻENIA MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA ODDZIAŁU, W RAMACH OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI BOJOWEJ
  - II. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI, PRZYGOTOWANIA I PRZEPROWADZENIA MOBILIZACJI ODDZIAŁU
    1. Przedsięwzięcia w zakresie planowania mobilizacji oddziału.
    2. Kierowanie przebiegiem mobilizacji oddziału.
  - III. DZIAŁALNOŚĆ TERENOWYCH SZTABÓW WOJSKOWYCH I WŁADZ TERENOWYCH W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA POTRZEB MOBILIZACYJNYCH ODDZIAŁU
    1. Terenowe sztaby wojskowe.
    2. Rady Narodowe.
- ZAKOŃCZENIE

W S T Ę P

Sprawne i terminowe rozwinięcie mobilizacyjne oddziału oraz osiągnięcie przez niego pełnej gotowości bojowej uzależnione jest głównie od działalności organizatorskiej dowództwa wszystkich szczebli dowodzenia, w tym również od sprawnej działalności powiatowego sztabu wojskowego oraz właściwych organów administracji państwowej gospodarki narodowej mobilizujące określone jednostki wojskowe.

W działalności tej bardzo doniosłe znaczenie mają wszelkie przedsięwzięcia zmierzające do zapewnienia szybkiego i sprawnego przeprowadzenia mobilizacji.

Mobilizacyjne rozwinięcie oddziałów jest uwarunkowane charakterem współczesnej wojny, a w tym, określonym stanem zagrożenia państwa oraz właściwościami ekonomicznymi państwa i zamierzonym wykorzystaniem jego potencjału obronnego dla odparcia agresji przeciwnika. Polega ono na szybkim przejściu wojsk ze struktury organizacyjnej czasu pokojowego na strukturę organizacyjną czasu wojennego, w oparciu o nagromadzone zapasy oraz wydzielone rezerwy osobowe i materiałowe gospodarki narodowej. Zakres zadań realizowany przez oddziały, sztaby i instytucje mające zadania mobilizacyjne rozszerza się odpowiednio do stanu ukończenia oddziałów mobilizowanych w czasie pokoju.

Do najtrudniejszych zadań mobilizacyjnych należy formowanie jednostek wojskowych od nowa, co ^w bardzo małym /bądź też wcale/ wymiarze dotyczy wojsk lotniczych i OPK, jako że te już w okresie pokoju posiadają prawie 100% rozwinięcia i ukończenia, poza niektórymi pododdziałami zabezpieczenia i obsługi. Oddziały formowane od nowa, w czasie pokoju nie posiadają one, poza etatowymi lub wydzielonymi dla nich załączkami, żadnych innych elementów struktury organizacyjnej czasu wojennego.

Sprawne i terminowe mobilizacyjne rozwinięcie oddziału rzutuje bezpośrednio na jego pełną gotowość bojową i zdolności do wykonania zadań bojowych.

Zakończenie mobilizacji przez oddział powinno być równoznaczne z osiągnięciem przez niego gotowości do wykonania zadań bojowych. Równoznaczności tej nie można jednak odnieść do oddziałów skadrowanych i nowo formowanych, w których niezbędne jest przeprowadzenie określonych ćwiczeń zgrywających.

I. WARUNKI I OGÓLNE ZAŁOŻENIA MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA
ODDZIAŁU, W RAMACH OSIĄGANIA WYŻSZYCH STANÓW GOTOWOŚCI
BOJOWEJ

Już w okresie pokoju w poszczególnych oddziałach rodzajów wojsk i służb utrzymywana jest odpowiednia gotowość bojowa - stała gotowość bojowa.

Zakres i rozmiary planowanych przedsięwzięć mobilizacyjnych uzależnione są od szczebla dowodzenia i stopnia pokojowego ukończenia wojsk. Podstawowe zadania w przedmiocie mobilizacji wykonywane są w oddziałach i samodzielnych pododdziałach oraz powiatowych /równorzędnych/ sztabach wojskowych, zabezpieczających mobilizacyjne rozwinięcie jednostek wojskowych.

Oddział /samodzielny pododdział/ wykonuje przedsięwzięcia mobilizacyjne w ramach procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej w każdych warunkach, w zależności od sytuacji polityczno-wojskowej, przed lub po wybuchu konfliktu zbrojnego, w ramach mobilizacji skrytej lub jawnej.

Oddziały/samodzielne pododdziały/ mogą być rozwijane mobilizacyjnie z różnych stanów wyjściowych ukończenia czasu pokojowego, warunkowanego charakterem, rolą i zadaniami, które mają do spełnienia. Niezbędny stopień gotowości obronnej państwa zapewniają siły zbrojne utrzymywane na stopie pokojowej, które stanowią bazę do ich całkowitego mobilizacyjnego rozwinięcia do rozmiarów przewidywanych na czas wojny, w oparciu o rezerwy ludzkie i środki materiałowo-techniczne.

Założenia mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów uwarunkowane są w głównej mierze od:

- a/ przewidywanego charakteru przyszłej wojny;
  - b/ stanu gotowości bojowej oddziałów /stałej gotowości/;
  - c/ stanu ukończenia oddziałów.
- ad. a/ Z charakteru przyszłej wojny, możliwości współczesnych środków oraz koncepcji strategicznych przeciwnika wynika, że będzie on dążył do uprzedzenia naszych sił zbrojnych w osiągnięciu pełnej gotowości bojowej i wykonaniu niespodziewanego uderzenia.

Stąd wynika potrzeba przeprowadzenia mobilizacji i osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez podstawową część oddziałów jeszcze przed rozpoczęciem działań wojennych, aczkolwiek nie wyklucza się możliwości prowadzenia mobilizacji równoległe z wybuchem wojny, względnie nawet w pierwszych dniach jej trwania.

ad.b/ Oddziały mogą znajdować się w następujących stanach gotowości bojowej:

- stałej gotowości bojowej - jest to stan, utrzymywany w okresie pokoju, w poszczególnych ogniwach organizacyjnych oddziału, zdolnych do wykonywania właściwych im zadań, związanych z początkiem uruchomienia procesu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oraz innych zadań wynikających ze stopnia organizacyjnego rozwinięcia;
- podwyższonej gotowości bojowej - jest to stan osiągnięty przez oddziały w wyniku realizowania kompleksu przedsięwzięć stwarzających dogodnie warunki do szybkiego i sprawnego osiągnięcia stanu pełnej gotowości bojowej w określonych rejonach lub obiektach;
- pełnej gotowości bojowej - jest to stan, w którym oddział po zrealizowaniu przewidzianych planami przedsięwzięć natury organizacyjnej, mobilizacyjnej, szkoleniowej i innych są zdolne do wykonania w pełni zadań bojowych wszystkimi posiadanymi siłami i środkami w dowolnej najbardziej zagrożonej sytuacji.

ad.c/ Oddziały według stanu ukończenia mogą być:

- jednostkami rozwiniętymi - są to jednostki o ukończeniu powyżej 80%, których aktualna struktura organizacyjna jest identyczna lub zbliżona do struktury organizacyjnej czasu wojennego. Pozwala im to na szybkie, liczone w godzinach osiągnięcia pełnej gotowości bojowej - około 4-6 godz. Stanowią one zazwyczaj pierwszy rzut wojsk operacyjnych /w tym lotnicze i OPK/;
- jednostkami o niepełnych stanach osobowych, posiadających stopień ukończenia w stanie osobowym od 35-80%. Mają one rozwiniętą strukturę organizacyjną, przy braku części jej obsady w zakresie stanu osobowego, środków transportowych i maszyn inżynierskich.

Pełne osiągnięcie gotowości bojowej waha się w granicach 12 godzin,

- jednostkami skadrowanymi - posiadającymi stopień ukompletowania do 35% w stosunku do etatu wojennego. Mają one tylko niektóre elementy struktury organizacyjnej czasu wojennego i wymagają pełnego jej rozwinięcia oraz znacznego uzupełnienia rezerwami osobowymi i środkami materiałowymi. Łączny czas rozwijania jedna doba;
- jednostkami nowo formowanymi - są one rozwijane całkowicie w czasie mobilizacji według etatów czasu wojennego. Mogą one w okresie pokoju posiadać etatowe załączki w postaci grup organizacyjno-mobilizacyjnych, lub też nie. W tym wypadku są one rozwijane na bazie wydzielonych w czasie mobilizacji załączków wojennych. Łączny czas mobilizacyjnego rozwinięcia ponad 48 godzin.

Potrzeby mobilizacyjne oddziałów /samodzielnych pod oddziałów/ uzupełnia się żołnierzami rezerwy, środkami transportowymi, maszynami inżynieryjnymi i urządzeniami pobieranymi z gospodarki narodowej. Potrzeby mobilizacyjne uzupełnia się w zasadzie terytorialnie, to znaczy w granicach powiatu, na terenie którego stacjonuje oddział lub jeśli to nie jest w pełni możliwe, ze względu na ograniczone zasoby z sąsiednich powiatów.

Zatem więc, dyslokacja pokojowa poszczególnych oddziałów w zależności od konkretnych zasobów, ma duży wpływ na szybkość uzupełniania ich potrzeb mobilizacyjnych.

Trudności wynikające z częściowego jeszcze eksterytorialnego uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych oddziałów niwelowane są dowozem rezerwistów bezpośrednio do jednostek wojskowych lub określonych miejsc stawiennictwa, organizowanymi i realizowanymi przez terenowe organy administracji państwowej.

Założenia mobilizacyjnego rozwinięcia oddziałów są ściśle uwarunkowane charakterem współczesnej wojny, możliwościami ekonomicznymi państwa oraz zamierzonym wykorzystaniem potencjału obronnego dla odparcia agresji przeciwnika. Mobilizacyjne rozwinięcie sił zbrojnych może być realizowane w

okresie poprzedzającym działania wojenne i w toku trwania konfliktu zbrojnego. Uzależnione ono jest od koncepcji operacyjnego wykorzystania oddziałów. Rzutuje to bezpośrednio na system, zakres, sposób, czas i tempo przeprowadzenia mobilizacji. Równocześnie jednak rozmieszczenie baz mobilizacyjnych, rejonizacja rezerw osobowych i materiałowych, możliwość zaspokojenia potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych oraz poziom wyszkolenia rezerw warunkują czas i sposób operacyjnego rozwinięcia wojsk.

Miejsce w jakim przeprowadza się mobilizację oddziału uzależnione jest od rozwoju sytuacji polityczno-wojskowej. Mobilizację można przeprowadzać w stałym lub zapasowym rejonie mobilizacji.

Zasadniczy rejon mobilizacji - stanowi miejsce zakwaterowania oddziału w czasie pokoju. Zapasowe rejony mobilizacji wyznacza się po jednym dla każdego oddziału o niepełnych stanach osobowych, skadrowanego i nowo formowanego, w celu zapewnienia bezpieczeństwa, w przypadku wykonania uderzeń ogniowych /jądrowych/ przez nieprzyjaciela oraz stworzenia niezbędnych warunków dla umożliwienia szybkiego opuszczenia stałego miejsca rozmieszczenia. W zasadniczych rejonach mobilizacji w każdym przypadku będą uzupełniać swoje potrzeby mobilizacyjne jednostki wojskowe stacjonarne typu garnizonowego. Stopień ukończenia oddziałów w okresie pokoju rzutuje na warunki ich mobilizacyjnego rozwinięcia.

Obok problemów związanych z uzupełnieniem potrzeb mobilizacyjnych, które narastają w stosunku odwrotnie proporcjonalnym do stopnia ukończenia, niepoślednio miejsce zajmują sprawy natury organizacyjnej związane z planowaniem, przygotowaniem i kierowaniem mobilizacyjnym rozwinięciem oddziału.

Najprościej problem ten wygląda w oddziałach mobilizujących się. Istnieją one w czasie pokoju i uzupełniają swoje potrzeby mobilizacyjne lub nawet przeformowują się na strukturę organizacyjną przewidzianą dla nich na czas wojny, lecz bez pomocy innych jednostek wojskowych. Nie wykonują one również żadnych zadań mobilizacyjnych.

W trudniejszej sytuacji są oddziały mobilizujące, które oprócz własnych zadań mobilizacyjnych mają zadania organizowania i mobilizacyjnego rozwinięcia innych jednostek nowo formowanych. Zadania te są tym bardziej kłopotliwe, że terminy zakończenia mobilizacji oddziałów nowo formowanych są siłą faktu dłuższe niż terminy zakończenia mobilizacji oddziału mobilizującego.

W nieco gorszym położeniu, a nawet najtrudniejszym, znajdują się oddziały nowo formowane. Są one mobilizacyjnie rozwijane przez jednostki mobilizujące, garnizonowe ośrodki mobilizacyjne lub grupy organizacyjno-mobilizacyjne. W każdym przypadku, od momentu przyjęcia żołnierzy rezerwy i środków transportowych mobilizacyjnego rzutu alarmowego nowo formowany oddział zdany jest przede wszystkim na własne siły w realizowaniu całokształtu przedsięwzięć mobilizacyjnych, z pobraniem i ewakuacją uzbrojenia, sprzętu i środków materiałowych oraz przyjęciem głównego rzutu uzupełnienia włącznie.

Zadania formowania od nowa jednostek wojskowych mają również realizować jednostki organizacyjne gospodarki społecznej /przedsiębiorstwa, zakłady, oddziały, bazy, placówki ekspozytury/.

Sprawne i szybkie mobilizacyjne rozwinięcie oddziału uzależnione jest również od miejsca przebywania sprzętu i materiałów. Wiele jednostek mobilizujących i mobilizujących się przechowuje swoje zapasy poza własnymi magazynami, co niewątpliwie rzutuje na czas w realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych.

Sposoby mobilizacyjnego rozwinięcia oddziału uzależnione są głównie od stopnia jego pokojowego ukończenia. Zasadniczym sposobem, dotyczącym oddziałów istniejących w czasie pokoju, jest ich uzupełnienie żołnierzami rezerwy, środkami transportowymi, maszynami inżynieryjnymi, urządzeniami oraz sprzętem techniczno-bojowym.

Niektóre oddziały mogą być tworzone według organizacji czasu wojennego w drodze dokonanego przeformowania z jednostki niższego szczebla np. pułku z batalionu /schemat.../. Praktykuje się również wydzielenie z istniejącego w czasie pokoju oddziału, analogicznego oddziału tego samego rodzaju

wojsk. Oddziały mogą być również formowane od nowa w oparciu o istniejące etatowe lub wydzielone załączki z innych jednostek wojskowych, względnie w oparciu o jednostki organizacyjne gospodarki uspołecznionej.

Pamiętać należy, że mobilizacyjne rozwinięcie oddziału realizuje się w ramach procesu osiągania wyższych stanów gotowości bojowej. Zatem więc oddział może osiągać pełną gotowość bojową ze stanu stałej lub podwyższonej gotowości bojowej, a nawet i w drodze bezpośredniego zagrożenia.

W sprzyjających warunkach w oddziale można odpowiednio wcześniej wykonać szereg czynności w ramach przedsięwzięć przygotowawczych do wprowadzenia wyższych stanów gotowości bojowej.

W każdym przypadku oddział musi zrealizować szereg podstawowych przedsięwzięć składających się na jego mobilizacyjne rozwinięcie.

Do przedsięwzięć tych należą:

- ✓ - zarządzenie realizacji zadań mobilizacyjnych;
- ✓ - uruchomienie powołania uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych w trybie alarmowym;
- ✓ - zorganizowanie służby porządkowo-informacyjnej w celu zapewnienia sprawnego kierowania przybywających żołnierzy rezerwy, środków transportowych, maszyn inżynierskich i urządzeń do miejsca ich przeznaczenia;
- uruchomienie realizacji zaplanowanych świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz oddziału;
- ✓ - wysłanie grupy rekonesansowej do zapasowego rejonu mobilizacji;
- rozwinięcie i uruchomienie działalności punktów; kierowania mobilizacją, kontrolno-informacyjnego, przyjęcia i rozdziału środków transportowych;
- przygotowanie pododdziałów do sprawnego przyjęcia powołanego uzupełnienia i zapewnienia przybywającym żołnierzom rezerwy należytych warunków bojowych;
- ewakuowanie do zapasowego rejonu mobilizacji uzbrojenia, sprzętu i zapasów materiałowych /jeżeli mobilizację przeprowadza się w zapasowym rejonie mobilizacji/;

- przyjęcie i wcielenie głównego rzutu uzupełnienia;
- przeprowadzenie dekonserwacji uzbrojenia i sprzętu.

Wykonywanie powyższych czynności może być odpowiednio rozłożone w czasie wypadku stopniowego osiągnięcia gotowości bojowej lub może się skumulować, jeśli zajdzie potrzeba osiągnięcia pełnej gotowości bojowej ze stanu stałej gotowości bojowej. Niemniej jednak musi być zachowany chronologiczny ciąg czynności wzajemnie się warunkujących. I tak w oddziałach o niepełnych stanach osobowych, skadrowanych i formowanych od nowa powołanie mobilizacyjnego rzutu alarmowego musi wyprzedzać przyjęcie głównego rzutu uzupełnienia.

Mobilizacyjne rozwinięcie oddziału prowadzi się w sposób skryty niezależnie od tego czy zarządzono mobilizację skrytą czy też jawną.

W wypadku zarządzenia mobilizacji jawnej zmieni się tylko sposób powołania żołnierzy rezerwy i pobrania /przekazania/ środków transportowych, maszyn i urządzeń - prowadzonego wówczas w oparciu o karty mobilizacyjne i karty przeznaczenia z natychmiastowym terminem stawiennictwa.

II. WŁAŚCIWOŚCI ORGANIZACJI, PRZYGOTOWANIA I PRZEPROWADZENIA MOBILIZACJI ODDZIAŁU

1. Przedsięwzięcia w zakresie planowania mobilizacji oddziału

Zakres przedsięwzięć składających się na przygotowanie mobilizacyjnego rozwinięcia zależy jest przede wszystkim od charakteru oddziału i jego stopnia ukompletowania w czasie pokoju. W jednostkach rozwiniętych przedsięwzięcia są niewielkie np. w wojskach lotniczych i OPK, natomiast im bardziej oddział jest skadrowany wzrasta objętość prac mobilizacyjnych.

Przedsięwzięcia mobilizacyjne są ważnym czynnikiem w osiągnięciu wyższych stanów gotowości bojowej oddziału i stanowią jej nieodłączną całość. Wszystkie przygotowania mobilizacyjne są rozpatrywane i realizowane w ścisłym związku z całokształtem problematyki gotowości bojowej oddziału. Wobec czego przygotowanie i kierowanie realizacją zadań mobilizacyjnych należy do dowódcy i sztabu oddziału.

Przedsięwzięcia w zakresie planowania mobilizacji oddziału obejmują:

- określenie założeń i myśli przewodniej przeprowadzenia mobilizacji zależnie od zadań, warunków lokalnych, charakteru oddziału, posiadanych możliwości przewidywanego oddziaływania nieprzyjaciela itp. ustalenie wariantów, zakresu przedsięwzięć oraz siły i środki odnośnie zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji, terminy ich realizacji;
- we współpracy z terenowym sztabem wojskowym nagromadzenie terytorialne /wytypowanie/ rezerw niezbędnych na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych oddziału, w zakresie żołnierzy rezerwy, środków transportowych i maszyn inżynierskich pobieranych z gospodarki narodowej, ustalenie terminów ich stawiennictwa /dostarczenia/, określenie wielkości mobilizacyjnego rzutu alarmowego oraz jego zadania;
- ustalenie sposobów powoływania żołnierzy rezerwy i pobierania transportu z gospodarki narodowej, miejsc ich stawiennictwa, organizacji przyjęcia i ukompletowania poszczególnych pododdziałów;

- zgromadzenie w zapasach oddziału odpowiednich środków materiałowo-technicznych, ich przechowywanie, konserwacja i utrzymywanie w stałej sprawności technicznej i przydatności użytkowej, przygotowanie do sprawnego wydawania tych zapasów i szybkiego załadowania ich na środki transportowe;
- wspólnie z terenowym sztabem wojskowym zorganizowanie zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji w ramach świadczeń administracji i gospodarki narodowej;
- systematyczne szkolenie żołnierzy rezerwy znajdujących się na przydziałach mobilizacyjnych oddziału oraz udział w kontroli stanu technicznego przydzielonych środków transportowych i maszyn inżynierskich z gospodarki narodowej;
- stworzenie warunków do kierowania przebiegiem mobilizacji oddziału, mając na uwadze potrzebę utrzymywania kontaktów z terenowymi sztabami wojskowymi, radami narodowymi oraz z organami administracji i gospodarki narodowej;
- uzgodnienie trybu i czasu przekazania komendzie garnizonu obiektów koszarowych, urzędów stacjonarnych oraz środków materiałowo-technicznych pozostawionych w wypadku opuszczenia przez oddział garnizonu;
- ujęcie w planie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oddziału określonych przedsięwzięć mobilizacyjnych.

Gwarancją dobrego przygotowania i zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji oddziału jest właściwie i systematycznie utrzymywana współpraca dowódcy /szefa sztabu/ z terenowym sztabem wojskowym i lokalnymi organami administracji i gospodarki narodowej.

Konieczność koordynacji i ustalenia kolejności i zakresu przygotowania i realizacji różnorodnych przedsięwzięć zarówno w ramach oddziału jak i działalności terenowych sztabów wojskowych i organów administracji i gospodarki narodowej wymaga wnikliwego i wszechstronnego planowania. Planowanie mobilizacyjne na szczeblu oddziału polega na określeniu form i sposobów realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych, wynikających z otrzymanego zadania, stosownie do posiadanych sił i środków oraz warunków lokalnych. Ponieważ zakres i charakter przedsięwzięć mobilizacyjnych wynika między innymi z założeń bojowych oddziału, dlatego też planowanie mobilizacyjne przed-

stawia sobą całokształt zamierzeń mobilizacyjnego rozwinięcia oddziału w ścisłym powiązaniu z osiągnięciem wyższych stanów gotowości bojowej.

Planowanie mobilizacyjne rozpoczyna się z chwilą otrzymania zadania i biorąc pod uwagę, że w trakcie jego realizacji mogą zachodzić zmiany wynikające głównie z kształtowania się warunków i systemów mobilizacyjnego rozwijania wojsk, należy przyjąć iż planowanie mobilizacyjne jest procesem ciągłym. Jednakże główny wysiłek oddziału w toku planowania należy skupić przede wszystkim na opracowaniu pierwotnego planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej. Natomiast wnoszenie niezbędnych poprawek do opracowanego planu jest czynnością doraźną, nieuniknioną przy rozwiązywaniu skomplikowanych przedsięwzięć mobilizacyjnych. Niemniej jednak samo opracowanie planu jest niewielkim fragmentem pracy oddziału w całości kształcie jego działalności koncepcyjnej, organizatorskiej i koordynacyjnej, związanej z mobilizacyjnym rozwinięciem.

W wyniku szczegółowej analizy otrzymanego zadania przełożonego, dowódca oddziału powinien:

- sprecyzować zasadnicze przedsięwzięcia w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia oddziału, wynikające z otrzymanego zadania;
- ocenić możliwości oraz sposoby realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych z punktu widzenia posiadanych sił i środków oraz nakazanych terminów;
- uwzględnić niezbędną rezerwę zarówno jeśli chodzi o terminy jak i o siły i środki przeznaczone do realizacji planowanych przedsięwzięć; brak odpowiednich rezerw może spowodować poważne trudności w toku realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych zwłaszcza w przypadku zaistnienia zakłóceń w toku mobilizacji;
- udzielić wytycznych do planowania.

Precyzując zasadnicze przedsięwzięcia do wykonania dowódca oddziału powinien określić:

- terminy i kolejność realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych według ustalonych wariantów;

- w jakich sytuacjach polityczno-wojskowych może nastąpić mobilizacyjne rozwinięcie oraz ich wpływ na realizację poszczególnych przedsięwzięć.

Zasadniczym etapem pracy dowódcy oddziału w procesie planowania mobilizacyjnego jest wnikliwa analiza i szcze- gółowa ocena warunków wykonania otrzymanych zadań. Chodzi przede wszystkim o wyjaśnienie następujących problemów:

- w jakim stopniu posiadane siły i środki umożliwiają realizację prac mobilizacyjnych;
- co należy przedsięwziąć, aby stworzyć optymalne warunki dla wykonania otrzymanego zadania we własnym zakresie oraz przy wykorzystaniu odpowiedniej pomocy ze strony terenowych organów administracji państwowej i gospodarki narodowej;
- w jakim stopniu otrzymane zadania, posiadane siły i środki oraz nakazane terminy i rejony mobilizacji oddziału wpływają na sposób, czas i formę planowania mobilizacyjnego.

Otrzymane zadania mobilizacyjne oraz posiadane siły i środki dla ich realizacji są elementami obiektywnymi, niezależnymi w zasadzie od szczebla oddziału. Natomiast określenie optymalnych sposobów i form realizacji /planowania/ nakazanych przedsięwzięć to elementy subiektywne, uzależnione od szczebla oddziału.

Precyzując zadania mobilizacyjne dla wykonawców należy brać pod uwagę przede wszystkim ich realne możliwości w tym zakresie. Chodzi przy tym zarówno o ich siły i środki jak i nakazane terminy realizacji zasadniczych przedsięwzięć mobilizacyjnych.

Udzielając wytycznych do planowania mobilizacyjnego dowódca oddziału powinien:

- określić rodzaj i zakres przedsięwzięć wymagających szczegółowego zaplanowania w postaci konkretnych dokumentów;
- omówić formę, sposób opracowania i treść poszczególnych dokumentów wchodzących w skład planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej;
- wyznaczyć odpowiedzialnych za rozwiązanie poszczególnych zagadnień i opracowanie dokumentów;

- ustalić formy współpracy przy rozwiązywaniu poszczególnych problemów, w ramach oddziału i na zewnątrz;
- określić terminy zakończenia realizacji poszczególnych przedsięwzięć oraz opracowania dokumentów i przedstawić ich do podpisu /zatwierdzenia/.

Wszelkie przedsięwzięcia w zakresie planowania mobilizacyjnego, znajdują swoje odbicie w opracowanej dokumentacji. Jeżeli sam proces planowania mobilizacyjnego polega przede wszystkim na wypracowaniu jak najlepszych metod i sposobów realizacji zadań mobilizacyjnych, to przy opracowywaniu dokumentów istotną rolę odgrywa nie tylko treść ale i forma ujmowania poszczególnych zagadnień. Zarówno forma jak i treść dokumentu powinny być ściśle dostosowane do przedstawionego problemu oraz umożliwiać swobodne posługiwanie się nim w toku praktycznej realizacji przedsięwzięć mobilizacyjnych.

Najlepszą formą opracowywania dokumentów mobilizacyjnych, z praktycznego punktu widzenia, jest forma graficzna na mapie z legendą - i dlatego też należy ją traktować jako podstawową. Natomiast te problemy, których ze względu na swą treść nie da się przedstawić w formie graficznej mogą być opracowywane w formie - tabelarycznej, opisowej, wykresów, schematów lub przy wykorzystaniu analizy sieciowej PERT.

Jeżeli na wyższych szczeblach dowodzenia zachodzi konieczność opracowywania dokumentów mobilizacyjnych w różnych formach, to na szczeblach wykonawczych, jak oddział /samodzielny pododdział/ powinny one być opracowywane wyłącznie w formie graficznej - na mapie z legendą. Chociaż na przykład oddział o niewielkich potrzebach mobilizacyjnych może przedstawić całą problematykę mobilizacyjną wyłącznie w formie tabelarycznej - jako załącznik do zasadniczego dokumentu. Natomiast oddział o dużych potrzebach mobilizacyjnych musi ją opracować w formie graficznej na mapie wraz z niezbędnymi załącznikami - w formie opisowej, tabelarycznej itp.

Podobnie przedstawia się sytuacja jeżeli chodzi o formę opracowania dokumentów w zależności od szczebla planowania. Na przykład - na szczeblu pododdziału /do kompanii włącznie/ przedsięwzięcia w zakresie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej mogą być planowane metodą analizy sieciowej PERT,

z tym, że dla każdego wariantu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej musi być opracowany oddzielny dokument. Natomiast na wyższych szczeblach dowodzenia metoda analizy sieciowej może być zastosowana jedynie przy opracowywaniu dokumentów pomocniczych.

Wykorzystanie metody analizy sieciowej PERT daje następujące efekty i korzyści:

- umożliwia dowództwom oddziałów i pododdziałów, dokładne i kompleksowe przeanalizowanie zadań zarówno w okresie planowania, jak i podczas realizacji przedsięwzięć i stwarza możliwość wybrania jak najbardziej efektywnego wariantu;
- ułatwia racjonalne wykorzystanie sił i środków dla realizacji przedsięwzięć, lepszą organizację pracy i urealnianie planowania, a także umożliwia w określonych warunkach znaczne skrócenie czasu realizacji przedsięwzięć /np. powołania żołnierzy rezerwy, pobrania samochodów z gospodarki narodowej, ewakuacji materiałów i sprzętu itp./;
- stanowi dla dowództwa dogodny i przejrzysty harmonogram czynności i jednocześnie umożliwia kontrolę ich wykonania, przy czym pozwala na ścisłą koordynację prac na różnych szczeblach dowodzenia;
- umożliwia poszukiwanie optymalnych rozwiązań przedsięwzięć mobilizacyjnych, a ponadto stwarza dogodne warunki dla szybkiego przekazywania i uzyskiwania informacji.

Podstawowym i stałym elementem planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oddziału jest myśl przewodnia mobilizacji, opracowana w formie opisowej. Natomiast wszystkie pozostałe elementy /dokumenty/ planu stanowią załączniki do myśli przewodniej, a ich ilość, treść i forma opracowania są każdorazowo uzależnione od charakteru i zakresu zadań mobilizacyjnych. Konkretną ilość, treść i formę dokumentów ustala każdorazowo dowódca w czasie wydawania wytycznych.

Jednakże już po wydaniu wytycznych, a nawet po opracowaniu i zatwierdzeniu planu, może zajść konieczność dokonania w nim niezbędnych poprawek spowodowanych:

- korektą zadań mobilizacyjnych;

- reorganizacją oddziału, a w związku z tym zmniejszeniem lub zwiększeniem ich potrzeb mobilizacyjnych;
- zmianą zasadniczych i zapasowych rejonów mobilizacji oddziału;
- zmianami zasięgu terytorialnego powiatowych /równorzędnych/ sztabów wojskowych;
- nowymi, udoskonalonymi rozwiązaniami w zakresie uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych organizacji powiadamiania żołnierzy rezerwy o zarządzeniu mobilizacji oraz ich dowozu do jednostek wojskowych /miejsc stawiennictwa/, organizacji przyjęcia uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych przez jednostki wojskowe;
- dalszymi usprawnieniami w zakresie planowania mobilizacją /mechanizacja i automatyzacja punktów kierowania mobilizacją/.

W planie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej oddziału ujmują się następujące zagadnienia mobilizacyjne:

- rejon stałego zakwaterowania;
- zasadniczy i zapasowy rejon mobilizacji oraz drogi dojazdu i regulacja ruchu na nich;
- rozmieszczenie pododdziałów w rejonie mobilizacji;
- potrzeby mobilizacyjne, miejsce stawiennictwa i sposób przyjęcia rezerw osobowych, środków transportowych, maszyn inżynierskich i urządzeń pobieranych z gospodarki narodowej oraz rozmieszczenie punktu kontrolno-informacyjnego i punktu przyjęcia i rozdziału środków transportowych;
- terenowe sztaby wojskowe i uzupełniające potrzeby mobilizacyjne;
- sposób i ilość powoływanych żołnierzy rezerwy w trybie alarmowym oraz ich wykorzystanie;
- organizacja łączności oraz siły i środki;
- sygnały;
- termin realizacji zasadniczych przedsięwzięć mobilizacyjnych;
- materiałowo-techniczne zabezpieczenie mobilizacji;
- stan i rozmieszczenie zapasów nienaruszalnych, sposób ich pobierania i ewakuacji;

- siły i środki niezbędne do zapewnienia ochrony i porządku w czasie mobilizacji oraz ich wykorzystanie;
- świadczenia osobiste i rzeczowe na korzyść jednostki wojskowej;
- terminy i sposób składania meldunków o przebiegu mobilizacji.

Co się tyczy wojsk lotniczych i wojsk OPK, to plan mobilizacyjnego rozwinięcia tych wojsk obejmuje:

- myśl przewodnią zabezpieczenia realizacji zadań mobilizacyjnych, sposób przeprowadzenia mobilizacji wojsk, organizację jej zabezpieczenia oraz niezbędne kalkulacje i naliczenia dotyczące terminów potrzeb mobilizacyjnych, zabezpieczenia materiałowo-technicznego;

Myśl przewodnią zabezpieczenia realizacji zadań mobilizacyjnych opracowuje się w formie opisowej, zawiera ona:

- warunki przeprowadzenia mobilizacji;
- założenia /warianty/ mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk;
- zastrzeżenia wynikające z planowania operacyjnego;
- zakres i metody pracy partyjno-politycznej;
- sposób uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych w zakresie oficerów, podoficerów i szeregowców, środków transportowych, maszyn inżynierskich, samolotów /śmigłowców/ - ogólną ich ilość;
- założenia materiałowo-technicznego zabezpieczenia mobilizacji;
- zakres świadczeń administracji państwowej i gospodarki narodowej na rzecz zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk;
- sposób zarządzania mobilizacji dla jednostek wojskowych podległych bezpośrednio sztabowi wojsk lotniczych /wojsk OPK/;
- ustalenia dotyczące meldunków i sprawozdawczości.

Szczegółowy sposób prowadzenia mobilizacji i jej zabezpieczenia ujmują w swej treści odpowiednio opracowane w różnej formie załączniki /mapy/ do myśli przewodniej.

2. Kierowanie przebiegiem mobilizacji oddziału

Mobilizację oddziału uruchamia się po otrzymaniu odpowiedniego sygnału o zarządzeniu mobilizacji lub w warunkach szczególnych na podstawie decyzji dowódcy oddziału.

Po zarządzeniu mobilizacji oddziału służba dyżurna organizuje powołanie mobilizacyjnego rzutu alarmowego. W tym celu wysyła gońców z kartami powołania do żołnierzy rezerwy, przewidzianych do powołania w trybie alarmowym. Żołnierze rezerwy powołani w trybie alarmowym zgłaszają się u oficera dyżurnego oddziału, który kieruje ich bezpośrednio do właściwych pododdziałów. Żołnierzy tych wykorzystuje się przede wszystkim do rozkonserwowania uzbrojenia i sprzętu zapasu nie-naruszalnego, przygotowania do załadowania i ładowania zapasów środków materiałowych na środki transportowe oraz do innych prac związanych z przygotowaniem do realizacji zadań mobilizacyjnych.

Od momentu rozpoczęcia mobilizacji rozpoczyna się pobieranie środków materiałowo-technicznych przez oddział z magazynów garnizonowych oraz przez pododdziały z magazynów oddziałowych. W wypadku przeprowadzenia mobilizacji w zapasowym rejonie, sprzęt ciężki i zapasy ruchome kieruje się bezpośrednio do rejonu alarmowego, a uzbrojenie i wyposażenie niezbędne dla powoływanych żołnierzy rezerwy do zapasowego rejonu mobilizacji.

Za mobilizacyjnym rzutem alarmowym rozpoczyna się przybywanie żołnierzy rezerwy i środków transportowych zasadniczego rzutu uzupełnienia. Przybywających żołnierzy rezerwy kieruje się na punkt kontrolno-informacyjny, a środki transportowe na punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych. Z punktów tych uzupełnienie kieruje się bezpośrednio do pododdziałów zgodnie z uprzednim przeznaczeniem. W przypadku jeśli punkt przyjęcia środków transportowych organizuje się na bazie cywilnego przedsiębiorstwa, to środki te przybywają bezpośrednio do swoich pododdziałów.

W celu sprawnego kierowania przebiegiem mobilizacji oddziału oraz sprawnego i szybkiego przyjęcia i włączenia do pododdziałów rezerw z gospodarki narodowej organizuje się:

- punkt kierowania mobilizacją;
- punkt kontrolno-informacyjny;
- punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych.

Punkt kierowania mobilizacją organizuje się na ogólnych zasadach punktów dowodzenia. Na PKM powinni przebywać: dowódca lub szef sztabu, oficer operacyjny, przedstawiciel PSzW, na terenie którego stacjonuje jednostka wojskowa oraz w zależności od potrzeb - inni oficerowie.

PKM powinien mieć zapewnioną łączność z podległymi pododdziałami, PKJ, PRT, PSzW uzupełniającymi potrzeby mobilizacyjne oddziału oraz z przełożonymi.

Punkt kontrolno-informacyjny organizuje się w celu sprawnego przyjęcia żołnierzy rezerwy oraz skierowanie ich do pododdziałów na wyznaczone stanowiska /funkcje/. W skład PKI wchodzi: komendant, wyznaczony oficer, oficer polityczny lub wyznaczony aktywista partyjny oraz w zależności od ilości przyjmowanego uzupełnienia, odpowiednia ilość pisarzy i łączników.

Do zasadniczych zadań punktu kontrolno-informacyjnego należy:

- sprawdzenie tożsamości przybywających żołnierzy rezerwy oraz odnotowanie faktu ich przybycia do jednostki wojskowej w wykazie rozdziału potrzeb mobilizacyjnych;
- odbieranie od żołnierzy rezerwy imiennych kart powołania /mobilizacyjnych/ i po odnotowaniu w nich czasu stawiennictwa układanie według powiatowych sztabów wojskowych;
- kierowanie żołnierzy rezerwy do pododdziałów zgodnie z przeznaczeniem;
- prowadzenie danych ewidencyjno-statystycznych dotyczących stawiennictwa żołnierzy rezerwy powołanych na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych i meldowanie dowódcy oddziału o stawiennictwie rezerwistów.

Punkt przyjęcia i rozdziału środków transportowych organizuje się w składzie: przedstawiciel oddziału, przedstawiciel rady narodowej, przedstawiciel zainteresowanego zakładu pracy oraz odpowiednia ilość pomocniczego personelu technicznego, pisarzy i łączników.

Do zadań punktu przyjęcia i rozdziału pojazdów samochodowych należy:

- sprawdzenie stopnia przystosowania dostarczonych pojazdów samochodowych dla potrzeb wojska;
- sprawdzenie dokumentów;
- wpisanie nazwiska kierowcy do wojskowego dowodu rejestracyjnego;
- wydanie poświadczenia o przekazaniu pojazdu samochodowego jednostce wojskowej;
- skierowanie pojazdu samochodowego zgodnie z przeznaczeniem.

Oddział może organizować przyjęcie pojazdów samochodowych, w porozumieniu z powiatowymi sztabami wojskowymi, w oparciu o cywilne zakłady pracy. W tym przypadku oddział sprawuje jedynie ogólne kierownictwo - przez swego przedstawiciela - w procesie przyjęcia pojazdów samochodowych.

III. DZIAŁALNOŚĆ TERENOWYCH SZTABÓW WOJSKOWYCH I WŁADZ TERENOWYCH W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA POTRZEB MOBILIZACYJNYCH ODDZIAŁU

1. Terenowe sztaby wojskowe

Powiatowe sztaby wojskowe /równorzędne/ są terenowymi organami wojskowymi, które regulują wszystkie sprawy dotyczące zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji wojsk od strony administracji i gospodarki narodowej. Do głównych zadań PSzW w tym zakresie należy:

- współdziałanie z oddziałami stacjonującymi na administrowanym terenie w zakresie typowania i nadawania przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom rezerwy do tych oddziałów;
- przy udziale jednostek wojskowych i zainteresowanych zakładów, typowanie i nadawanie przeznaczeń środków transportowych i maszyn inżynieryjnych do jednostek wojskowych, a także organizowanie systematycznej kontroli stanu technicznego wytypowanych środków transportowych i maszyn inżynieryjnych;
- koordynowanie szkolenia i gromadzenie rezerw osobowych dla potrzeb mobilizacyjnych oddziałów stacjonujących na administrowanym terenie;
- prowadzenie ewidencji i bilansu zasobów rezerw oraz ich wykorzystanie po zmobilizowaniu jednostek wojskowych;
- planowanie i realizacja świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz jednostek wojskowych;
- organizacja powiadamiania żołnierzy rezerwy i właścicieli środków transportowych i maszyn inżynieryjnych o zarządzeniu mobilizacji oraz dowozu żołnierzy rezerwy do miejsc stawiennictwa.

W przypadku ogłoszenia mobilizacji PSzW ustala jakich to jednostek wojskowych dotyczy i przystępuje do uruchomienia doręczenia kart powołania zainteresowanym żołnierzom rezerwy oraz nakazów dostarczenia środków transportowych i maszyn inżynieryjnych. W tym celu wykorzystuje się akcję kurierską powiatowych rad narodowych, jeśli dokumenty powołania znajdują się w PSzW lub prezydium powiatowej rady na

rodowej. Jeśli dokumenty powołania zostały uprzednio zdeponowane w prezydiach gromadzkich rad narodowych to PSzW przekazuje do zainteresowanych gromadzkich rad narodowych odpowiednie sygnały nakazujące doręczenie dokumentów powołania adresatom. W każdym przypadku przy pomocy gromadzkich rad narodowych organizuje bezpośrednio dowóz żołnierzy rezerwy do jednostek wojskowych stacjonujących na administrowanym przez PSzW terenie.

Równocześnie z uruchomieniem powiadamiania rezerw i dowozu żołnierzy rezerwy PSzW wysyła swego przedstawiciela do jednostek wojskowych stacjonujących na administrowanym terenie, dla których zarządzono mobilizację. Do jej zadań należy:

- utrzymanie nieprzerwanego kontaktu z powiatowym sztabem wojskowym i sukcesywnie informowanie go o napływie żołnierzy rezerwy, środków transportowych i maszyn inżynieryjnych do jednostki wojskowej;
- zgłoszenie do powiatowego sztabu wojskowego potrzeb odnośnie dodatkowego uzupełnienia jednostki wojskowej żołnierzami rezerwy, środkami transportowymi i maszynami inżynieryjnymi, zapewnienia dodatkowych /doraźnych/ świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz jednostki wojskowej;
- informowanie dowódcy jednostki wojskowej o przebiegu akcji doręczania dokumentów powołania;
- odebranie w jednostce wojskowej zebranych dokumentów powołania, poświadczeń o przekazaniu środków transportowych /dla zakładów pracy, które dostarczyły te środki w trybie alarmowym i nie odebrały same tych poświadczeń/ itp.

Oprócz powyższych zadań wykonuje wiele innych różnorodnych czynności związanych z zabezpieczeniem przebiegu mobilizacji, a jednocześnie ciągle śledzi dopływ rezerw na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych i w razie potrzeby odpowiednio reaguje na wynikłe sytuacje. Terminowość i sprawność mobilizacyjnego rozwinięcia oddziału w dużym stopniu zależy od właściwego i operatywnego działania PSzW i rad narodowych.

Terenowe sztaby wojskowe przedsięwzięcia swoje w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk operacyjnych oraz sił i środków OTK realizują w ramach systemu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej.

Rzutuje to na działalność terenowych sztabów wojskowych w takiej problematyce jak:

1. Sztaby terenowe stwarzają dla jednostek wojskowych warunki dla osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej poprzez powoływanie żołnierzy rezerwy i dosyłanie do właściwych jednostek.
2. Na mobilizowaniu powierzonych dla sztabów terenowych jednostek - działają wówczas jako dowódcy tych jednostek.
3. Nadzorują nad realizacją i pomagają w kierowaniu przy wykonywaniu zadań mobilizacyjnych przez jednostki stacjonujące na obszarze przez siebie administrowanym.

Generalna zasada szybkiego osiągnięcia pełnej gotowości bojowej przez jednostki wojskowe, wynikająca z założeń doktrynalnych naszych sił zbrojnych, może być realizowana tylko poprzez szybkie stawiennictwo żołnierzy rezerwy, środków transportowych, maszyn inżynieryjnych i innych we właściwych jednostkach wojskowych.

Powyżej poruszane zagadnienia mobilizacyjne i zabezpieczenia procesów mobilizacyjnego rozwinięcia - sztaby terenowe opracowują /planują/ urzeczywistniając to w formie odpowiednich dokumentów i tak:

- w planach zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych rozmieszczonych na terenie administrowanym przez terenowy sztab wojskowy ujmuje się następujące zagadnienia:
  1. Dyslokację formowania jednostek wojsk operacyjnych i OTK oraz jednostek zmilitaryzowanych i samoobrony dystrybuowanych na terenie administrowanym przez Powiatowy Sztab Wojskowy.
  2. System uzupełnienia jednostek wojskowych żołnierzami rezerwy, środkami transportowymi, maszynami inżynieryjnymi i urządzeniami z uwzględnieniem:
    - gromad /równorzędnych/ ich zasobów ogólnych oraz rezerw pozostających na przydziałach mobilizacyjnych wg specjalności wojskowych;
    - miejsc stawiennictwa żołnierzy rezerwy i środków transportowych w jednostkach wojskowych na terenie

administrowanym oraz odsyłanie poza granice terenu administrowanego przez PSzW;

- ilość środków transportowych oraz ich wykorzystanie dla dowozu żołnierzy rezerwy do jednostek wojskowych na terenie administrowanym i poza granice terenu administrowanego przez PSzW;
- prezydiów gromadzkich rad narodowych /równorzędnych/, w których deponowane są karty powołania /przeznaczenia/ oraz sposób doręczania tych kart.

3. Bilans rezerw sił i środków na terenie administrowanym przez PSzW.
4. Sposób wykorzystania rezerw do uzupełniania strat wojsk w czasie mobilizacji i w toku prowadzenia działań wojennych.
5. Terminy realizacji zasadniczych przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia mobilizacji na terenie administrowanym przez PSzW.
6. Sposób powiadamiania o zarządzaniu mobilizacji.
7. Sygnały.
8. Siły i środki łączności oraz ich wykorzystanie.
9. Siły i środki do zapewnienia ochrony i porządku na terenie administrowanym przez PSzW w czasie mobilizacji oraz ich wykorzystania.
10. Świadczenia osobiste i rzeczowe na korzyść jednostek wojskowych m.in. rozmieszczenie stacji CPN, zakładów naprawczych, środków transportowych i innych zakładów usługowych przewidzianych do wykorzystania w ramach zabezpieczenia mobilizacji jednostek wojskowych.
11. Terminy i sposoby składania meldunków.

Ponadto PSzW opracowuje plany osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej oddziałów /pododdziałów/ powierzonych mu do zmobilizowania. Zasady planowania w tym zakresie - jak dla jednostek wojskowych^{x/}.

Wyżej omówione plany - opracowuje się na mapie z legendą w skali 1:25 000 lub 1:50 000.

---

x/ Układ planu osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i ujmowane w nim zagadnienia mobilizacyjne podano w rozdziale II-gim niniejszego wykładu, str. 18-20.

Plan osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej i ujmowane w nim zagadnienia mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk oraz plan zabezpieczenia mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych rozmieszczonych na terenie administrowanym przez Powiatowy Sztab Wojskowy - są zasadniczymi dokumentami w zakresie mobilizacji.

2. Rady narodowe

Współczesna mobilizacja wojsk charakteryzuje się głównie szybkim jej przebiegiem i z reguły w trybie alarmowym, skrycie. Spełnienie tych wymagań nie jest możliwe bez udziału i pomocy rad narodowych. Działalność rad narodowych w tym zakresie sprowadza się w zasadzie do trzech zagadnień, a mianowicie:

- doręczenie dokumentów żołnierzom rezerwy i posiadaczom środków transportowych i maszyn inżynieryjnych;
- dowóz żołnierzy rezerwy do jednostek wojskowych lub do określonych przez PSzW miejsc stawiennictwa;
- zapewnienie różnego rodzaju świadczeń dla jednostek wojskowych ułatwiających i przyspieszających proces ich mobilizacji.

Doręczenie dokumentów powołania odbywa się siłami i środkami powiatowych i gromadzkich rad narodowych oraz wytypowanych zakładów.

Dokumenty powołania w zasadzie znajdują się w PSzW, mogą być jednak deponowane w prezydiach powiatowych rad narodowych, nie stanowiących siedziby PSzW, w prezydiach gromadzkich rad narodowych zależnie od sytuacji na zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego lub po wprowadzeniu stanu podwyższonej gotowości bojowej, także o wytypowanych instytucjach i zakładach administracji i gospodarki narodowej.

Rady narodowe, instytucje i zakłady w których przechowuje się dokumenty powołania obowiązane są wydzielić siły i środki oraz zorganizowanie i dokładne zaplanowanie sposobu doręczenia tych dokumentów do adresatów. Dokumenty powołania doręcza się na sygnał przekazany przez właściwy terytorialnie PSzW. W celu stworzenia odpowiednich warunków szybkiego przekazywania sygnałów do prezydiów rad narodowych,

zwłaszcza szczebla gromadzkiego zapewnia się całodobową łączność oraz w określonych sytuacjach wprowadza się tam dyżury.

Prezydya gromadzkich rad narodowych są zobowiązane do organizowania przewozu żołnierzy rezerwy powoływanych do służby wojskowej. Żołnierzy tych dowożą bezpośrednio do jednostek wojskowych stacjonujących na terenie danego powiatu lub sąsiedniego albo do innych miejsc stawiennictwa określonych przez właściwy PSZW. Do przewozu żołnierzy rezerwy gromadzkie rady narodowe wykorzystują znajdujące się na terenie tej gromady różnego rodzaju środki transportowe.

Rady narodowe są uprawnione do nakładania obowiązków świadczeń ze strony ludności cywilnej, zakładów i instytucji na rzecz zabezpieczenia przeprowadzenia mobilizacji jednostek wojskowych. Świadczenia mogą być osobiste lub rzeczowe polegające na obowiązku wykonywania przez wyznaczone osoby prac ustalonych w zakresie i terminie na rzecz konkretnej jednostki wojskowej. Świadczenia rzeczowe dotyczą wykorzystania określonych pomieszczeń, urządzeń, narzędzi, środków transportowych itp. w określonym miejscu i czasie.

W sumie rady narodowe świadczą różnego rodzaju usługi na rzecz jednostek wojskowych, odciążając ich w znacznym stopniu od uciążliwych i absorbujących prac w zakresie przeprowadzenia mobilizacji. Umożliwia to jednostkom wojskowym skierowanie swego wysiłku na inne prace związane z osiągnięciem gotowości bojowej i w rezultacie wspólna objęta jednolitym planem działalność rad narodowych, jednostek wojskowych i terenowych sztabów wojskowych stwarza dogodne warunki do zapewnienia maksymalnego skracania terminów zakończenia mobilizacji przez jednostki wojskowe oraz sprawnego przeprowadzenia mobilizacji w każdej sytuacji.

Z A K O Ń C Z E N I E

Podstawą gotowości obronnej państwa w myśl przyjętych założeń jest kompleksowe rozwinięcie mobilizacyjne sił i środków całego organizmu społeczno-państwowego.

Osiągnięcie pełnej gotowości bojowej przez oddział jest zarazem ostatecznymⁿ zakończeniem^m realizacji przedsięwzięć związanych z jego mobilizacyjnym rozwinięciem.

Oddziały jednak, liczyć się muszą z tym, że będą miały jeszcze do czynienia z żołnierzami rezerwy, środkami transportowymi, maszynami inżynieryjnymi pobieranymi z gospodarki narodowej. Uzupełnienie to może przybywać do oddziału w ramach uzupełnienia strat oddziału, może to mieć miejsce w czasie przegrupowania oddziału do rejonu wykonania zadania bojowego oraz w trakcie walki. Przy czym nie jest wykluczona taka potrzeba uzupełnienia strat oddziału jeszcze w czasie jego mobilizacji. W takim wypadku różnica między uzupełnieniem potrzeb mobilizacyjnych i uzupełnieniem strat polegać będzie na tym, że do oddziału przybędą żołnierze rezerwy, środki transportowe i maszyny inżynieryjne powołane /przekazane/ doraźnie, których nie zna oddział i którzy nie znają oddziału.

Stale wzrastające wymogi w zakresie planowania i przygotowania mobilizacyjnego rozwinięcia oddziału pociąga za sobą potrzebę szerokiego zaangażowania oficerów, chorążych, podoficerów zawodowych oddziałów, sztabów i instytucji wojskowych, sztabów terenowych - do prac w dziedzinie mobilizacji.

Każdy oficer, chorąży, podoficer zawodowy obowiązany jest znać i bezbłędnie wykonywać zadania mobilizacyjne związane z zajmowanym stanowiskiem służbowym.

Wyk. w 50 egz.

Egz. nr 1-50-B.T.
Wyk. ppłk WOLAK
Druk JD, dn. 12.11.71 r.
nr ks. 01776/03142/WW.
Kor. H.S.

OPRACOWAŁ:

ppłk dypl. Edward WOLAK

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiarów Specjalnych

Nr ewid.

40853